מהדורה למורה – ניגון ישן, קצב חדש

כיתה ח׳ · כתבה · 333 מילים · גרסה: חנ״מ · מפתח תשובות בעמוד זה, דפי התלמידים מהעמוד הבא

מבנה הדף: טקסט עם פסקאות ממוספרות ← חלק א׳ איתור (רמה א׳) ← חלק ב׳ הסקה, השוואה ומונח (רמה ב׳) ← חלק ג׳ טיעון והבעת עמדה (רמה ג׳) ← כרטיס יציאה. בחנ״מ: פסקאות נבחרות, 2 שאלות סגורות, שאלות עם פתיח, מחסן מילים ואותיות גדולות.

🔑 ניגון ישן, קצב חדש – כתבה

1 (א׳) · מה נתן לאביה את הרעיון להקים להקה? ✔ ב. הקלטה של סבתא שלה שרה ניגון

2 (א׳) · מה אמרה הסבתא בסוף ההופעה? ✔ ב. "זה לא בדיוק כמו שאני שרתי. וזה בדיוק מה שרציתי."

3 (ב׳) · האחד חושב שהניגון נועד לשירה שקטה ומשותפת, והתופים הופכים אותו להופעה ו"מוציאים את הנשמה"; השני שמח כי העיבוד גרם לנכד שלו, שלא התעניין, לשיר את המנגינה. הראשון מדגיש שמירה על האופי המקורי, השני – העברה לדור הבא.

4 (ב׳) · מסורת שנשארת קפואה ולא מתאימה את עצמה לדורות החדשים מפסיקה להיות חלק מהחיים; מסתכלים עליה מבחוץ כעל דבר ישן, במקום לחיות אותה.

5 (ג׳) · תשובה אישית: עמדה ברורה + נימוק + פרט (למשל: תגובות הקהל; ההקלטה שמושמעת לפני כל הופעה; דברי המוזיקאית; משפט הסבתא).

💡 לדיון בכיתה: בקשו מהתלמידים לנמק בעל פה את סימון "איך הגעתם לתשובה" בשאלה אחת מכל חלק.

טקסט 29: ניגון ישן, קצב חדש

כיתה ח' · כתבה · גרסה מותאמת

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

📖 לפני הקריאה: לכל משפחה יש מנגינות: שיר ערש, ניגון משולחן החג, שיר שהיו שרים בטיולים. מה קורה כשבני נוער לוקחים מנגינה כזאת ומלבישים אותה בסגנון של היום? קראו את הכתבה, ושימו לב לדעות השונות שמוצגות בה.

כתבה

ניגון ישן, קצב חדש

להקת נוער לוקחת מנגינות שסבא וסבתא שרו בילדותם, ומעבדת אותן מחדש עם תופים, גיטרה חשמלית ומקצבים עכשוויים. האם זו שמירה על מסורת או שינוי שלה?

א בחדר החזרות הקטן של המתנ"ס, מתחת לתמונה ישנה של מקהלה, מנגנים חמישה בני נוער. הבסיסט מתחיל בקצב איטי, המתופפת מצטרפת, ואז נכנסת מנגינה שמבוגרים רבים יזהו מיד – ניגון ששרו במשפחות רבות סביב שולחן השבת והחג. אבל הפעם, הניגון נשמע אחרת לגמרי: מהיר יותר, עם גיטרה חשמלית וקולות רקע.

ב להקה הוקמה לפני שנה, כשהסולנית, אביה בת 14, הקליטה את סבתא שלה שרה ניגון מילדותה. "היא שרה בעיניים עצומות," מספרת אביה, "וכל המשפחה השתתקה. הבנתי שאם לא נשיר את זה, זה ייעלם." היא הביאה את ההקלטה לחברים מהחוג, והם החליטו לנסות לעבד אותה.

ד לא כולם אוהבים את התוצאה. "ניגון כזה נועד לשיר יחד, בשקט, מסביב לשולחן," אומר אחד המבוגרים שהאזינו להופעה. "כשמוסיפים לו תופים חזקים, הוא הופך להופעה, ומאבד את הנשמה." חבר אחר בקהל דווקא התרגש: "הנכד שלי, שמעולם לא התעניין בשירים האלה, שר את המנגינה כל הדרך הביתה."

ו מוזיקאית ותיקה שמלווה את הלהקה מזכירה שגם המנגינות "המקוריות" היו פעם חדשות. "כל ניגון שאנחנו קוראים לו ישן היה פעם השיר החדש של מישהו. מסורת חיה היא מסורת שמשתנה. מסורת שלא משתנה – הופכת למוצג במוזיאון." עם זאת, היא מוסיפה, עיבוד טוב מתחיל בהקשבה עמוקה למקור, ולא בניסיון "לשפר" אותו.

ז בסוף ההופעה, סבתא של אביה עלתה לבמה. היא לא שרה, רק עמדה ליד המיקרופון והקשיבה. כשהשיר נגמר, היא אמרה משפט אחד: "זה לא בדיוק כמו שאני שרתי. וזה בדיוק מה שרציתי."

בגרסה זו מופיעות פסקאות נבחרות מן הטקסט (האותיות שומרות על המספור המקורי).

חלק א' – מוצאים בטקסט

💡 קראו את השאלה פעמיים. סמנו את מילת השאלה. הקיפו את התשובה הנכונה.

🧺 **מילים שיעזרו לי:** ניגון לעבד סולנית הקליטה עממיות מסורת

1. מה נתן לאביה את הרעיון להקים להקה? 🔍 איתור מידע

◯ א. תחרות בטלוויזיה

◯ ב. הקלטה של סבתא שלה שרה ניגון

◯ ג. שיעור במוזיקה

2. מה אמרה הסבתא בסוף ההופעה? 🔍 איתור מידע

◯ א. שהיא כועסת

◯ ב. "זה לא בדיוק כמו שאני שרתי. וזה בדיוק מה שרציתי."

◯ ג. שהיא רוצה לשיר לבד

חלק ב' – חושבים ומבינים

3. השוו בין שתי התגובות של המבוגרים בקהל, בפסקה ד. מה עומד מאחורי כל אחת מהן?

🧩 הבנה והסקה

המבוגר הראשון חושב ש... ואילו השני... _____

_____

_____

4. הסבירו את המשפט "מסורת שלא משתנה – הופכת למוצג במוזיאון". 🧩 הבנה והסקה

הכוונה היא שמסורת ש... _____

_____

_____

חלק ג' – מה דעתי?

יש הטוענים שאסור לשנות שירים ומנגינות מסורתיים, כי כך פוגעים במשמעות שלהם ובזיכרון של מי שיצרו אותם. אחרים טוענים שעיבודים חדשים הם הדרך היחידה לשמור על מסורת חיה ולקרב אליה צעירים.

5. באיזו עמדה אתם תומכים? כתבו נימוק אחד. 💭 טיעון ועמדה

☐ אני מסכים/ה עם הצד הראשון ☐ אני מסכים/ה עם הצד השני

אני תומך/ת בעמדה ש... כי... _____

_____

_____

💡 תזכורת: עמדה (מה אני חושב/ת) + נימוק (כי...) + דוגמה.

1. מילה חדשה שלמדתי: _____

2. משפט אחד על הטקסט: _____

איך הרגשתי בתרגול? ☐ 😀 ☐ 🙂 ☐ 😐 ☐ 😟